

Katarzyna Ziola-Zemczak

KLASY

7-8

OPRACOWANIE

Pan Tadeusz

Adam Mickiewicz

SZKOŁA TWÓRCZEGO
CZYTANIA

- ✓ inspiruje
- ✓ poszerza horyzonty
- ✓ porządkuje i utrwala wiedzę

Katarzyna Ziola-Zemczak

OPRACOWANIE

Pan Tadeusz

Adam Mickiewicz

Przed lekturą

CZYTAJ I PYTAJ

Podobno wśród uczniów *Pan Tadeusz* uchodzi za nudziarstwo. Nie wierz w to! Tak twierdzą ci, którzy znają lekturę z wyrwanych z kontekstu fragmentów, opowieści kolegów, nudnych streszczeń, które – choć przydają się do uporządkowania wiedzy o wydarzeniach – w żaden sposób nie zastąpią czytania. Ciekawe, że do największych przeciwników *Pana Tadeusza* należą często ci, którzy... nie przeczytali książki!

1. Nie ulegaj stereotypom. Jak napisała Kazimiera Szczuka: „Grzybobrание, chmury, Telimena z mrówkami, spowiedź Jacka Soplicy – to hasła wywoławcze, a zarazem trumienne gwoździe zamykające dostęp do tekstu. Jak to jednak ze stereotypami bywa, skrywają one rzecz znacznie bardziej skomplikowaną, a nawet zaskakującą”. Przywołane w cytacie „hasła wywoławcze” pojawią się zarówno na lekcjach polskiego, jak i w niniejszym opracowaniu – bo muszą. I nic w tym złego. Ważne, by się do nich nie ograniczać, lecz samodzielnie odnajdywać w lekturze rozmaite perełki, smaki i smaczki, akcenty humorystyczne, cytaty godne zapamiętania, złote myśli itp. – możliwości są wręcz nieograniczone!

2. W trakcie lektury podkreślaj, zaznaczaj, przyklejaj żółte karteczki wszędzie tam, gdzie coś zwróci twoją szczególną uwagę – zdziwi cię, zirytuje, wyda szczególnie interesujące lub szczególnie nudne.

3. Sprawdź, jak żyją bohaterowie – jak mieszkają, w jakich strojach chodzą na co dzień, a w jakich podczas szczególnych okazji, np. w czasie grzybobrания, uczyty czy rodzinnej uroczystości.

NA EKRANIE

W 1999 roku *Pan Tadeusz* trafił na ekran. Reżyser, Andrzej Wajda, rozpoczął prace nad filmem rok wcześniej, czyli w dwusetną rocznicę urodzin autora epepei. W filmie zagrała plejada polskich aktorów, m.in. Bogusław Linda (Jacek Soplica), Daniel Olbrychski (Gerwazy), Marek Kondrat (Hrabia), Grażyna Szapołowska (Telimena), Michał Żebrowski (Tadeusz), Alicja Bachleda-Curuś (Zosia), Andrzej Seweryn (Sędzia), Jerzy Trela (Podkomorzy). Sceny plenerowe powstawały w rodzinnych okolicach Andrzeja Wajdy – m.in. w Smolnikach na Suwalszczyźnie. Dwór w Soplicowicie „zagrał” XIX-wieczny dworek szlachecki w Turowej Woli, do którego dobudowano alkierze, dach pokryto gontem, a od frontu stworzono ogródek Zosi.

ANDRZEJ WAJDA O PANU TADEUSZU

Jeśli wracamy do Pana Tadeusza, to powód jest oczywiście inny niż dla czytelników poprzednich epok. To już nie tęsknota za krajem utraconym, wyimaginowanym. Pan Tadeusz z utworu polityczno-społecznego przekształcił się dla nas w utwór egzystencjalny. Każdy człowiek chce wiedzieć, skąd przyszedł, kim są jego rodzice, kim byli rodzice rodziców. Łatwiej mu będzie podjąć ważne decyzje, jeśli będzie miał wiedzę o swoim zapleczu kulturowym, środowiskowym. (...) Nowe pokolenie będzie chciało wiedzieć, skąd się wywodzi. Pan Tadeusz wziął się z chęci pokazania, skąd się wzięliśmy, kim jesteśmy, jak się nazywamy, co nam się podoba, jakie rodzą się wśród nas ludzkie charaktery. Jaką wspaniałą galerię typów polskich prezentuje Pan Tadeusz! (...) Wszystko to jest opisane i myślę, że widzowie zechcą to zobaczyć. – A, to jesteśmy my – powiedzą. To wszystko. Aż tak dużo. (Andrzej Wajda, „Film”)

4. **Rysuj.** Jeśli masz talent plastyczny, możesz się pokusić o narysowanie soplicowskiego dworku, korzystając z opisu w księdze I i uwzględniając następujące elementy: budowla na planie prostokąta, parterowa, murowane fundamenty, zasadnicza część z drewna, bielone ściany, ganek z kolumnkami, wysoki spadzisty dach.
5. **Zbadaj Pana Tadeusza od kuchni** – to naprawdę smakowita lektura! Na stołach pojawiają się staropolskie przysmaki, takie jak chołodziec litewski, bigos, zrazy, barszcz królewski, rosół staropolski, kontuzy (bulion z kurcząt), dziczyzna, rozmaite ryby, rydze świeże i solone, półgęski, kumpia (szynka wieprzowa), a także najróżniejsze wety, czyli desery, m.in. blemas (galaretkę migdałowa). Dowiesz się także, czym popijano potrawy, na czym polegał sekret doskonałej kawy oraz w jakich trunkach gustowano. Opisując wszystkie te specjały, Mickiewicz powoływał się na bardzo popularną wówczas książkę kucharską *Kucharz doskonały* autorstwa Wojciecha Wielądka. To właśnie z tego dzieła korzystał Wojski Hreczecha, przygotowując ucztę z okazji zaręczyn Tadeusza i Zosi.
6. **Opracuj zielnik** – badacze tematu obliczyli, że w *Panu Tadeuszu* jest mowa o 96 roślinach – dziko rosnących (57) oraz uprawnych (39). Oprócz nich wymieniane są także rośliny egzotyczne oraz grzyby. Korzystając z zasobów internetu, przygotuj minizielnik roślin z okolic Soplicowa.
7. **Przygotuj drzewa genealogiczne** Sopliców i Horeszków z uwzględnieniem postaci epizodycznych. Zidentyfikuj je z określonymi przedstawicielami obu rodzin.
8. **Zwróć uwagę na słowo „ostatni”**, które w *Panu Tadeuszu* pojawia się bardzo często (występuje także w podtytule). Zrób listę wszystkich „ostatnich” – postaci, wydarzeń, rzeczy.
9. **Czytaj przypisy** – oprócz objaśnień słów, które wyszły już z użycia, znajdziesz tam wiele ciekawych informacji dotyczących tła historycznego, kulturalnego i obyczajowego *Pana Tadeusza*. To właściwie druga (obok głównego tekstu) lektura.